

قوز بالا قوز

قطعنامه جدید سنای آمریکا

امیرفیض- حقوقدان

همانطور که در تحریر قبل اشاره شد^۱ سنای آمریکا دوزخ بعد از انتشار مصوبه بازنگری و رد ویا قبول موافقت نامه نهانی بین ۱+۵ و ایران اقدام به صدور قطعنامه ای بتاريخ ۲۲ اردیبهشت نموده که مورد توجه این تحریر است. انتخاب عنوان قوز بالا قوز بمناسبت همین جریان تصمیمات پی در پی سنای آمریکا است.

متن قطعنامه جدید سنای آمریکا

عنوان قطعنامه مزبور <خواستاری آزادی آمریکائی های زندانی در ایران است>
متن قطعنامه تا آنجا که انتشار یافته متضمن مراتب زیر است:

سنای آمریکا از دولت ایران میخواهد فوراً ۳ آمریکائی تحت بازداشت در آن کشور را آزاد کند و به یافتن نفر چهارم کمک کند.

قطعنامه بوسیله جیمز ریش، سناتور جمهوریخواه تهیه شده و همو استدلال کرده که <این ۴ تن باید پیش از امضای موافقت نامه جامع اتمی با ایران به آمریکا بازگردانده شوند.

قطعنامه از کاخ سفید میخواهد همه ابزارهای ممکن برای بازگرداندن این آمریکائی هارا بکار بندد.

آقای میچ میکائل رهبر اکثریت جمهوریخواهان سنا گفت: «امید و راست قطعنامه حامل پیامی قوی برای ایران باشد»

واکنش دولت آمریکا

همان خبرگزاری که قطعنامه سنا را منتشر کرده در پایان اشاره کوتاهی دارد به اینکه <دولت آمریکا گفته است که نباید مذاکرات جاری با ایران برای رفع نگرانی در مورد برنامه اتمی کشورها را به سایر اختلافات میان دوطرف گره زد>

ملاحظات در قطعنامه سنای آمریکا

✳ موضوع قطعنامه همانطور که از عنوان آن معلوم میشود درخواست آزادی آمریکائی - ایرانیانی است که در جمهوری اسلامی ایران زندانی هستند.

★ درخواست آزادی زندانیان یک کشور از کشور دیگر یک امر بسیار باسابقه است و یکی از علائم رفع نگرانی ها و کدورت و یا نشانه حسن نیت است و معمولاً هم پذیرفته شدنی است. اما روال آن همواره با ادبیاتی که نشانگر حسن نیت و احترام متقابل و درخواست است، بوده.

درخواست آزادی زندانیان که در قطعنامه سنای آمریکا آمده بمناسبت اینکه از واژه های نامناسب با درخواست استفاده کرده، ماهیت درخواست بودن خود را از دست داده و ماهیت التیماتوم را بخود گرفته است.

اختیاری که قطعنامه در اختیار دولت آمریکا گذارده: حبا استفاده از همه ابزارها برای بازگردان زندانیان اقدام کند. قطعنامه را از حالت التیماتوم هم خارج و خواسته کنگره را بصورت یک حکم اجرائی در آورده است

★ واژه ابزارها که در قطعنامه سنا بکار گرفته شده، شامل وسائل نظامی و اطلاعاتی و هر چیزی که کار آمد رهائی زندانیان را داشته باشد میشود در حالیکه درخواست آزادی نیازی به استفاده از ابزارها ندارد بلکه نیاز به مذاکره و اقدامات سیاسی گذشت مآبانه دارد.^۲

★ اطلاق عنوان پیامی قوی به قطعنامه که مفهوم نامحدود و تفسیر پذیر یکطرفه را دارد، در ردیف تهدید اقدامات نظامی است.

★ اساساً درخواست زندانیان یک کشور از کشور دیگر نیازی به قطعنامه سنا و مجلس ندارد و اقدام سنای آمریکا کاملاً بیسابقه بنظر میرسد.

★ درخواست، که دارای عنوان قطعنامه سنای آمریکاست به معنای خواهش کردن و نیاز و التماس کردن و فارغ از ایجاد تعهد و قبول برای طرف است، و گواه تاریخ بر این است که هر موقع در خواست کشوری همراه تهدید و روز و شروط یکطرفه بوده نه تنها درخواست جامه عمل بخود نگرفته بلکه با واکنش های سخت و نا مطلوب هم روبرو شده است، واقعه سلطان سلیم عثمانی و شاه تهماسب [تهماسب] نمونه ای از آن است.

حکه چون سلطان سلیم شرط حفظ صلح با ایران را تحویل بایزید و پسرانش که پناهنده به ایران بودند قرار داده بود و شاه تهماسب نمیخواست تسلیم التیماتوم سلطان سلیم شود دستور داد بایزید و ۴ فرزندش را در میدان اسب قزوین خفه کردند و اجساد آنها را به فرستادگان سلطان سلیم داد که به استانبول ببرند.

★ موضوع بسیار قابل توجه این است که

در طرح بازنگری مذاکرات هسته ای که قبل از طرح آزادی زندانیان در سنا تصویب شد، آقای سناتور هری، گفت سناتورها حدود ۵۱ تغییر مورد نظر خود را در طرح بازبینی موافقت نامه نهائی اعلام کرده اند و از جمله شناسائی موجودیت اسرائیل و نیز آزادی زندانیان آمریکائی در ایران بوده است (مشروح

۲ - فاجعه بکار گیری ابزارها در گروگان گیری سفارت آمریکا و حمله نظامی مانند آمریکا در دوران آقای جیمی کارتر را در ذهن خود مرور کنید. دو دیگر آنکه رژیم اسلامی طبق قانون خود، دو تابعیتی بودن ایرانیان را نمی پذیرد و البته آمریکا هم قانون پذیرش دو تابعیت را ندارد. کسانی که در آمریکا تابعیت آمریکارا پذیرفته اند در سفر به ایران یک ایرانی به حساب می آیند و طبق قانون رژیم اسلامی محاکمه می شوند و با آنان رفتار می شود. کانادا قانون دو تابعیتی دارد ولی اگر مورد زهر کاذمی را بخاطر بیاورند چگونگی رفتار با جسد آن زن هم قابل تامل است و چون صاحب دم درخواست نکرده بود (فرزندش استفان) جسد را فوری بخاک سپردند. ح-ک

در تحریر گره کور) ۳ ولی سنای آمریکا کلیه متمم هارا رد و بجای آن متمم ها، حق رد و یا قبول و اصلاح را به کنگره داده است.

بنابراین موضوعی که در مصوبه همین مجلس سنا دوروز قبل در کنار ۵۱ متمم دیگر از مسیر تصویب خارج شده و بجای همه آنها حق رد به کنگره داده شده نمیتواند برجایگاه قبول و متمم مصوبه سنا قرار گیرد زیرا در قبال رد آن متمم، حق تازه ای مبنی بر رد موافقتنامه جامع به کنگره داده شده است؛ یعنی در اثر رد خواست آزادی زندانیان عوض داده شده است.

مثالش این است کسانی ۵۱ قلم اموال را که در تصرف غیر است مطالبه دارند. طرف بجای آن ۵۱ قلم حقوق و یا اموالی (حق رد و یا قبول موافقت نامه نهائی) رابه آنها میدهد و قضیه هم نوشته و با ۹۸ تن از ۱۰۰ تن از حاضرین صورت جلسه و امضا میشود. این میشود یک معامله قطعی و دیگر یکی و یا همه آن ۵۱ تن نمیتوانند ادعا کنند که علیرغم آن توافق مال مورد مطالبه مرا بدهید؛ این ادعا و مطالبه بی معنا همان کاری است که قطننامه سنای آمریکا کرده است.

تالی فاسد

تالی فاسد مهمی که متوجه این قبول و ایجاد اعتبار برای شرط آزادی زندانیان و الحاق آن به مذاکرات هسته ای خواهد بود این است که تمامی آن ۵۱ متمم از جمله شناسائی اسرائیل همین حق را خواهند یافت؛ یعنی در کنگره مطرح و قطعنامه ای بمناسبت آن صادر شود.

بی اعتباری قطعنامه

افزون بر بحث حاکمیت ملتها در محدوده حقوق سیاسی داخلی و تضاد آن با قطعنامه سنای آمریکا اساسا به دلایل زیر قطعنامه مزبور فاقد اعتبار است:

۱. این دقت لازم است که مسئله آزادی زندانیان شرط قبول موافقت نامه جامع از طرف کنگره آزادی زندانیان آمریکائی نشده بلکه باید قبل از امضای موافقت نامه جامع آنها آزاد شده باشند.

مفهوم اجرائی این خواسته این است که آزادی زندانیان آمریکائی شرط وکلید مذاکره برای تنظیم و امضای راه حل (موافقت نهائی) است و در واقع قدرت اجرائی شرط مزبور متوقف ساختن مذاکرات ۵+۱ و ماموریت اجرائی شورای امنیت سازمان ملل است که به کشورهای ۵+۱ داده شده.

۲. قطعنامه آزادی زندانیان سیاسی، به موضوع مذاکرات اتمی ۵+۱ متصل و ربط داده شده است که ربط مزبور بکل نادرست است؛ زیرا موضوع مذاکرات اتمی ۵+۱ محدود و مشخص در قطعنامه های شورای امنیت است نه هر موضوعی که بنظر کشورهای ۵+۱ تاچه رسد به نظر کنگره آن کشورها لازم باشد.

۳. شرط اینکه > این ۴ نفر باید پیش از امضای موافقتنامه جامع اتمی با ایران به آمریکا بازگردانده شوند < شرط بکلی فاقد اعتبار است به دلیل زیر:

اول اینکه شرط متضمن ۴ نفر زندانی است درحالیکه در قسمت اول قطعنامه صحبت از ۳ زندانی و یک گمشده است این ابهام و جهل در شرط ویا خواسته قطعنامه را از اعتبار ساقط میکند زیرا شرط مجهول است.

دوم که بسیار با اهمیت است، شرط قطعنامه، ناظر بر عمل ۵+۱ شده است درحالیکه ناظر بر عمل ۵+۱ و مذاکرات و محدودیت های آن، قطعنامه های شورای امنیت است نه کنکره آمریکا ویا کنگره کشورهای ۵+۱ و از آنجا که شرط قطعنامه بر عمل دولتهای طرف مذاکره با ایران شامل گردیده لذا خلاف اصول بین المللی است.

سوم یکسال است مذاکرات جامع بر اساس موافقتنامه ژنو ادامه یافته و احتمالاً بجزیانی ختم خواهد شد که ممکن است امضای موافقت نامه جامع باشد در این حالت تعلیق امضای نماینده آمریکا به آزادی سه تن زندانی یک بهانه محسوب است و به هیچوجه تصور نمیشود که هیئت مذاکره کننده آمریکا زیر بار این درخواست ناموجه و مجهول کنگره برود و اساساً نه تنها ایران بلکه برای سایر کشورهای عضو ۵+۱ هم امضای موافقت جامع با ایران را معلق و مشروط کردن به آزادی زندانیان آمریکائی در ایران بنظر قابل قبول نخواهد بود.

چهارم- در هر مذاکره ای چه تجاری ویا سیاسی، مسیر مذاکرات در چارچوب دستور جلسه است و اگر موردی لازم بشود که به دستور جلسه اضافه شود باید با موافقت اعضای شرکت کننده در مذاکرات باشد.

تمام مذاکرات ۵+۱ و ایران بر مبنای موافقت نامه ژنو جریان دارد و همانطور که میدانیم در موافقت نامه ژنو مسئله زندانیان اتباع آمریکا از ابواب گفتگو و در دستور توافق ژنو نبوده است.

در تطبیق مورد، شرط آزادی زندانیان و ارتباط آن با موافقت نامه جامع باید بتصویب کشورهای ۵+۱ برسد.

پنجم- در جریان مذاکرات هسته ای از بعد از موافقت نامه ژنو چند بار موضوع عدم رعایت حقوق بشرو مسائل تابعه آن از سوی کسانی در آمریکا و در کنگره مطرح شد و همین خانم وندی شرمن سرپرست هیئت مذاکره کنندگان آمریکائی، حاضر به اختلاط همه مسائل و مشکلات بین ایران و آمریکا در مذاکرات هسته ای مربوط به قطعنامه های شورای امنیت نشد.

این سابقه اجازه نمیدهد که یکبار در آخرین روزهای مذاکرات یک سنگ تازه ای در مسیر مذاکرات قرار گیرد آنچه مسئله آزادی کسانی که رسیدگی به اتهام آنها از حقوق ملی کشور ایران و هیچ ارتباطی با مسائل هسته ای ندارد میدانم آمریکائی ها این مثل فارسی ما را دارند که میگوید (... به شقیقه چکار دارد)

ظن در قطعنامه سنای آمریکا

ظن به جریان مصوبه و قطعنامه سنای آمریکا ایجاد حالت سوء نیت و هدفهای پنهان و آشوبگرانه را ببار میآورد ولی وقتی به اظهار نظر سناتور هری میسریم که گفته است:

حمن نگرانم آنها که (مقصود کسانی است که متمم ها به طرح اضافه میکنند) میخواهند از این طرح فرا جناحی به عنوان سکونی برای بلند پروازی های سیاسی خود استفاده کنند این طرح مهمتر از آن است که مهره ای برای بازیهای سیاسی شود.

از اظهارات آقای سناتور هری همان استنباط میشود که هر خواننده و ناظر به جریان سنا در رابطه با مذاکرات هسته ای استنباط میکند و آن ایجاد موانع و دست انداز برای به تاخیر انداختن فصل رفع اثر از تحریم های شورای امنیت سازمان ملل است، وضعی که دقیقا تامین کننده نظر و خواست اسرائیل است.

برداشت حقوقی

از آنچه انتشار یافته این تصور ملحوظ به نزدیکی است که قطعنامه سنای آمریکا در مورد تعلیق امضای توافقنامه جامع با آزادی زندانیان آمریکایی در ایران مورد تائید کنگره قرار نخواهد گرفت و بصورت قانون در نخواهد آمد و همان مصوبه سنا به اینکه کنگره آمریکا حق رد و یا قبول و یا اصلاح موافقتنامه جامع با ایران را دارد نظر کنگره و اسرائیل را در سنگ اندازی در مذاکرات هسته ای تامین میکند و دیگر نیازی به آبروریزی اخیر سنا نیست.

واکنش مجلس اسلامی به مصوبه سنای آمریکا

در مسیر تحریر دیگری قرار خواهد داشت.